

збірника пісень Волинського народного хору, куди увійшло майже 200 наших пісень, і я вважаю це великим внеском.» [3]

Волинський народний хор – це бережливе відношення до фольклору, любов до культури українського народу всіх артистів та керівництва колективу. Хто б що не говорив, але саме такий колектив є осередком народної культури. Своєю творчою працею колектив робить вагомий внесок у відродження і збереження українських традицій.

-
1. Берестюк І. Волинському народному хору 40 років/І. Берестюк.//Волинь Post. – 2018. – 9 листопада.
  2. Єфіменко В. Б. Співає хор Волинський. Спогади/В. Б. Єфіменко. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2006. – 64с.
  3. Лівіцька О. Олександр Стадник: Чи міг я очолити хор Верьовки? Думаю так, але... / О. Лівіцька.// Волинські новини. – 2017. – 12 листопада.
  4. Малімон Н. Волинський народний хор вирушає у концертний тур/ Н. Малімон. // День. – 2017. – 21 березня.

НАРОДНИЙ ОДЯГ В УКРАЇНСЬКОМУ ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Жукова О., Бакланова Н.М

Духовний і творчий потенціал народу завжди нерозривно пов'язаний із всебічним знанням своєї історії, її місця і ролі у світовій культурі. Традиційний побут, творчий досвід, духовна культура – це ті складові, що розкривають етнічну самобутність будь-якого народу. Національні риси характеру: психологія, погляди, уявлення та вподобання, практичні навички, рівень майстерності та естетичної вимогливості, зафіксовані у традиційній культурі, збагачені сучасними досягненнями, - дають усвідомлення потреб і запитів свого народу, сприяють збереженню етнічної самобутності, неповторності у світовій культурі.

Однією із невід'ємних ознак етносу в цілому і кожної особистості зокрема є костюм. Зародження українського народного одягу бере свій початок з найдавніших часів. Одяг формувався і розвивався залежно від історичних, соціально-економічних, культурно-побутових, географічних, кліматичних та інших умов. Костюм стає посередником між людиною і суспільством, знаком, символом, який висловлює складні явища соціального життя, відрізняє один народ від іншого. В кожен історичну епоху народ виробляє систему знаків, символів, які з часом еволюціонували під впливом розвитку суспільства, культурних контактів, удосконалення техніки створення костюма. Від покоління до покоління передається вироблена даним народом семіотика. Одяг вказує на станову належність, вік, майновий стан людини.

Археологічні знахідки при розкопках скіфських могил на території сучасної України дають можливість скласти певне уявлення про одяг людей, що жили тут в VII- VI столітті до н. е. Численні зображення на вазах, прикрасах, зброї скіфських племен показують, що чоловіки носили шкіряну накидку з короткими рукавами, вузькі шкіряні штани або широкі шаровари з вовняної тканини, голову покривав шкіряний або повстяний башлик.

Про одяг часів XI століття – Київської Русі – ми дізнаємося з рисунків на полях «Ізборника» Святослава, найдавнішої збереженої пам'ятки писемності Київської Русі, а також із фресок собору Святої Софії XI століття.

Більше відомостей дійшло до нас про одяг українців XVII століття в «Описі України», автором якої є французький військовий інженер Боплан, що перебував на польській службі. Ця книжка викликала широке зацікавлення в Європі і була перекладена англійською, німецькою, польською, російською мовами і частково українською мовою [2].

Цікаві відомості про Україну XVII століття залишив арабський церковний діяч Павло Алеппський, мандрівник і письменник. У цих записках

він подає цінні відомості про історію, економіку, культуру, освіту, побут, мистецтво і релігійне життя та і про одяг українців. Арабські манускрипти цих записок були перекладені й видані англійською і російською мовами [10].

Одяг українців часів Козаччини досліджував і описав військовий інженер, топограф О. І. Рігельман. Його праця охоплює історію України від найдавніших часів до 1787 року. Завдяки відомого українського філолога і етнографа О.Бодяньського цей часопис побачив світ в 1847 році. [6].

В подальшому з розвитком етнографічних та історичних досліджень збільшуються цінні довідки про побут та народний одяг. Так, етнограф Й. Георги опублікував працю про народи в Російській імперії [4]. Український історик Д. Пащенко склав «Опис Чернігівського намісництва», яке можливо вважати як цінне джерело для вивчення соціально-економічного становища селян і козаків Лівобережної України в другій половині XVIII століття. Використовуючи ці матеріали, видатний український історик, етнограф і лікар О. Шафонський склав цінну довідкову працю «Чернігівського намісництва топографічний опис», до опису одного з розділів присвяченого українському народному одягу додано 26 малюнків, що мають виняткову цінність – вони дають точне уявлення про одяг різних верст українського суспільства XVIII століття.

У 1798 році український історик Я. Маркович видав «Записки про Малоросію», в якій подано відомості й про побут і зокрема одяг українців [8].

В рукописному відділі Наукової бібліотеки Української Академії наук та в Чернігівському музеї зберігаються шість рукописних альбомів українського етнографа Д. П. Делафліза, французького військового наполеонівської армії. Він потрапив у полон і залишився жити на Україні. Його рукописні альбоми ілюстровані малюнками з життя й побуту українських селян. У цих малюнках показано різницю в матеріалі, кольорі,

крої, відмінності чоловічої й жіночої свит та головних уборів різних місцевостей України [8; 322 - 330].

У дослідженні українського народного одягу брав участь і геніальний український поет та художник Т. Г. Шевченко. Він робить зарисовки народного життя і одягу, збирає відомості про матеріальну і духовну культуру свого народу. Т. Шевченко «відтворював повні комплекти одягу чоловічого або жіночого, зимового або літнього, інколи малював його складові частини фарбами, він завжди підкреслював смак і вміння народу прикрашати свої речі гарними вишивками та іншими оздобами» [6].

Цінний внесок в українську етнографію зробив історик і етнограф М. Маркевич. У своїй праці про населення Полтавщини він дав опис і одягу українських селян [8; 309 - 320]. У 1856 році дійсний член Комісії О. С. Афанасьєв-Чужбинський, письменник, історик і етнограф опублікував працю про побут селян, в якій подано всебічну характеристику українського народу і зокрема цінні відомості й про одяг українців [1], а саме про особливості покрою, про дитячий одяг, про народні способи обробки волокна тощо.

Видатні вчені Галичини Я. Головацький та І. Вагилевич також були дослідниками етнографії та фольклору прикарпатських українців, в своїх працях, досліджуючи й народний одяг бойків, гуцулів і лемків, порівнювали його з одягом інших груп населення західноукраїнських земель [5].

І. Франко був не тільки великим українським письменником і літературознавцем та фольклористом, але й етнографом. Наслідки своєї дослідницької праці він опублікував у науковому журналі німецькою мовою. І. Франко докладно описує чоловічий і жіночий одяг, вишивку бойків, головні убори, взуття. Також зроблені під час експедиції численні зарисовки та фотографії, які мають велике науково-пізнавальне значення.

В ділянці вивчення українського народного одягу особливої уваги заслуговує ґрунтовна праця видатного українського антрополога, етнографа і археолога Ф. Вовка «Етнографічні особливості українського народу» [3]. В цій праці вперше науково описано увесь український народний побут і ствердив про самобутність нації, відмінність від інших слов'янських народів. Цю самобутність він виявив зокрема і в народному одязі українців. Цікаво, що опис жіночих оздоб подано в історичному аспекті і в регіональному. Всі елементи чоловічого та жіночого одягу різних місцевостей України показано в численних ілюстраціях.

В подальшому досліджують особливості, регіональні відмінності одягу, його прикраси, орнаменти цілий ряд науковців-етнографів та фольклористів, а саме В. Білецька, українська вчена, польські етнографи К. Мошинський, Ю. Крашевський, Е. Руліковський. Особливо великі досягнення в дослідженні українського народного одягу має славетний польський етнограф О. Кольберг тощо.

Зазначимо, що невід'ємною частиною українського народного одягу є вишивка. Початки мистецтва вишивання на території сучасної України сягають найдавніших часів.

Однією з перших дослідниць вишивки була О. Косач (Олена Пчілка). У 1876 році виходить у світ «Український орнамент» [7]. У XIX та на початку XX століття про українські вишивки видали свої праці такі дослідники, як П. Литвинова, Л. Вербицький, Н. Самокиш, С. Васильківський, Д. Семенцов, П. Савицький – більшість з яких – відомі українські художники.

Український народний одяг з його прикрасами, чудовими вишивками є невід'ємною частиною національного мистецтва українського народу.

«Старі дерева не гнуться, сиві ріки не висихають», – мовить прислів'я про міцність давніх традицій.

Саме так можна сказати і про український традиційний одяг, адже за художнім визначенням національний одяг – це повість давніх предків про їх духовні цінності. Цим пояснюється багатофункціональність українського народного вбрання. Адже костюм – то не лише ілюстрація одягу з прив'язкою до території, але й ціла повість про людину, народ. Вікова градація, використання матеріалів, елементи оздоблення, зокрема – вишивки, зачіски і аксесуари – це все те, що може дати повну інформацію про людину. У своїх творах майстрині вірно й повно передають естетичні уподобання народу, провідне в світорозумінні багатьох поколінь. Це гармонія і вишуканість, багатобарвність і водночас природність, це традиційність орнаменту і його композиції, що веде від дідів-прадідів. Орнаментальні мотиви являють собою комплекс образів, джерелом виникнення яких є реальний навколишній світ. Саме тому створеними в орнаментах образам властива своєрідна умовність і узагальненість форм, як і взагалі народному мистецтву. Навіть не замислюючись, не прагнучи того свідомо, майстри у своїй творчості розкривають глибини й підвалини народних традицій.

-
1. Афанасьев-Чужбинский А. С. Общий взгляд на быт Поднепровского крестьянина./А. С. Афанасьев-Чужбинский// Морской сборник. – СПб., 1856. – № 10, 12 // <https://gorod.dp.ua/tema/persons/?pageid=1845>
  2. Боплан Г. Л. Весільні звичаї українців у першій половині XVII ст. /Г. Л. Боплан. – Київ: Наукова думка, 1970. – С.63 - 67.
  3. Волков Ф. Этнографические особенности украинского народа/ Ф. Волков//Украинский народ в его прошлом и настоящем. – Т. 2. – М., 1916. – С. 455 - 647.
  4. Георги Й. Описание в Российском государстве обитающих народов/Й. Георги//<https://www.wdl.org/ru/item/16735/>
  5. Врочинська Г. Українські народні жіночі прикраси XIX- п. XX століть : монографія/ Г. Врочинська. – К.: Родовід, 2008. – 232 с.
  6. Історія України: Джерельний літопис. – К., 2008. – С. 254 - 264.
  7. Кравець О. М. Діяльність Т. Г. Шевченко в галузі етнографії/О. М. Кравець. – К.: Вид. АН УРСР, 1961. – С.49 - 52.
  8. Нариси історії української культури в персоналіях: Навчальний посібник - хрестоматія /за ред. М.М. Романюка. – Коломия: Вік, 2005. – 416 с.
  9. Нариси з історії костюмів /К. К. Стамеров. – К.,1978. – 320 с.
  10. Уліщенко А. Б. Хрестоматія з історії української культури. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – 510 с.
  11. Хронос – всемирная история в интернете// <http://hronos.km.ru>

СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Беззубова І., Кубко В. П.

Держава як найбільший суспільний інститут має можливість для застосування різних комунікативних технологій щодо реалізації своїх соціальних функцій. До таких засобів сьогодні відноситься соціальна реклама, яка, окрім, потужного інформаційного ефекту, має великий вплив на підтримку і формування цінностей та зміну поведінки людей.

Актуальність розгляду соціальної реклами як складової комунікативного механізму управління обумовлена в першу чергу тим, що на даний час в Україні відбувається розробка соціальної програми розвитку суспільства, реалізація різних національних проектів у сфері охорони здоров'я, освіти тощо.

Соціальна реклама як вид некомерційної реклами, з'явилася майже століття тому, але особливого значення для держави загалом і для державної влади зокрема як PR-інструмент та як інструмент соціальної політики набула лише в останні десятиліття.

Соціальна реклама подає некомерційну інформацію державних органів, що стосується питань здорового способу життя, охорони здоров'я, охорони природи, збереження енергоресурсів, профілактики правопорушень, соціального захисту та безпеки населення. У ній рекламі не згадуються ні конкретна продукція, ні її виробник. Особи, які здійснюють на безоплатній основі діяльність з поширення соціальної рекламної інформації або передають для цього власні кошти, користуються пільгами, передбаченими законодавством.

Соціальна реклама стала об'єктом наукових студій вітчизняних і зарубіжних дослідників, серед яких – В. Бугрим [2], Г. В. Гулакова [3], Г. Ніколайшвілі [7], Т. Ревенко [8], Є. Ромат [9], Л. Федотова [10], К. Бове,